

2

PRAWO NATURALNE I PRAWO OBJAWIONE, CZYLI SKĄD WIEM, CO JEST DOBRE

Cele lekcji – wymagania ogólne

- odkrywanie prawa naturalnego i objawionego jako prawa obowiązującego;
- pogłębienie rozumienia kluczowych pojęć w refleksji moralnej: prawo naturalne, prawo stanowione, prawo objawione, nadrzędność prawa naturalnego i prawa objawionego nad prawem stanowionym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- wyraża opinię na temat analizowanych przepisów prawa;
- definiuje pojęcia prawa naturalnego i prawa stanowionego;
- omawia, na czym polega nadrzędność prawa naturalnego i objawionego nad prawem stanowionym;
- wyjaśnia kwestię prawa stanowionego jako obowiązkowego.

Wartości

- traktowanie prawa naturalnego i objawionego jako wyrazu Bożej miłości;
- szacunek wobec godziwego prawa.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – głosowanie. Nauczyciel umieszcza w różnych miejscach sali lekcyjnej kartki z propozycjami różnych przepisów prawa (załącznik 1). Następnie prosi uczniów, aby zastanowili się, czy będąc parlamentarzystami, zagłosowaliby za takim prawem. Uczniowie odbierają od nauczyciela karteczki samoprzylepne, podchodzą do każdego cytatu i zapisują na karteczkach swój głos wraz z uzasadnieniem i przyklejają wokół kartki. Chętni uczniowie zliczają oddane głosy i odczytują uzasadnienia.

Podsumowanie: każda z propozycji prawa, jakie znalazły się na kartkach, była parafrazą funkcjonującego w przeszłości aktu prawnego (m.in. ustaw segregacyjistycznych ze Stanów Zjednoczonych, prawa jednego dziecka z Chin, ustaw norymberskich z III Rzeszy czy prawa funkcjonującego w krajach komunistycznych). Były to przykłady prawa, które uznaje się za niesprawiedliwe, krzywdzące, upokarzające, dyskryminujące itd. Jest tak dlatego, że akty te, choć ustanowione przez legalne parlamenty, były sprzeczne z moralnością, czyli prawem naturalnym.

Rozwinięcie tematu

Metoda – głębiny pamięci. Nauczyciel prosi, aby uczniowie dobrali się w grupy po 4–5 osób, a grupy wyłoniły liderów, i zaprasza ich po odbiór materiałów (załącznik 2). Następnie wyjaśnia, że zadaniem uczniów jest odpowiedzieć na dwa pytania zapisane na formularzach, ale bez korzystania ze źródeł, a jedynie na podstawie tego, co już o prawie naturalnym słyszeli (np. na wcześniejszych lekcjach religii, na języku polskim, historii, wiedzy o społeczeństwie). Grupy po wykonaniu zadania prezentują efekty swojej pracy.

Podsumowanie: prawo naturalne to zbiór obiektywnych, powszechnych i niezmiennych norm, które uzdalniają istoty rozumne do spełniania aktów wewnętrznie dobrych, a unikania wewnętrznie złych. Jest to prawo niepisane i nie wymaga potwierdzenia przez państwo. Nie jest ono ideą czy jedynie postulatem, lecz empirycznie sprawdzalnym wnioskiem płynącym z możliwych do zaobserwowania dążeń i właściwości człowieka.

Ludzkie skłonności, pragnienia czy zachowania wskazujące na istnienie prawa naturalnego to przede wszystkim: pragnienie zachowania i przekazania życia, potrzeba posiadania własności, dążenie do prawdy oraz rozwój osobowy (w sensie indywidualnym i społecznym).

Choć prawo naturalne nie jest prawem wymyślonym przez człowieka, to istnieje wiele „katalogów” tego prawa. W różnych kręgach kulturowych przybierają one różne formy, ale zawsze dają się sprowadzić do kilku podstawowych zasad. W naszym kręgu kulturowym takim katalogiem jest Dekalog.

Biblia wskazuje na istnienie prawa naturalnego, które jest dostępne każdemu człowiekowi. Mówią o tym dwa fundamentalne teksty: Pwt 30, 11–14 oraz Rz 2, 14–16.

Prawo pozytywne to prawo ustanowione przez człowieka. Jest ono spisane w postaci różnych ustaw, rozporządzeń, uchwał, regulaminów.

Prawo pozytywne sprzeczne z prawem naturalnym prowadzi do zła, a więc nie obowiązuje w sumieniu. Prawo ludzkie obowiązuje o tyle, o ile nie stoi w sprzeczności z prawem naturalnym.

Zakończenie

Nauczyciel przeprowadza przygotowany wcześniej quiz (np. Kahoot), który jest podsumowaniem treści lekcji. Poprawne odpowiedzi z quizu uczniowie zapisują w zeszycie jako punkty notatki.

Notatka

Zapisać poprawne odpowiedzi z quizu będącego podsumowaniem lekcji.

Korelacja z edukacją szkolną

- filozofia – koncepcje prawa naturalnego w starożytnej Grecji i Rzymie;
- etyka – relacja między prawem stanowionym a prawem naturalnym;
- wiedza o społeczeństwie – fundamenty prawa.